MONOGRAFIE NAUKOWE WSB-NLU

Ryszard Cibor

„JA” I OSOBISTA SZTUCZNA INTELIGENCJA
Odzwierciedlenie, symbioza i granice podmiotowości

"THE SELF" AND PERSONAL ARTIFICIAL INTELLIGENCE
Reflection, symbiosis, and the boundaries of subjectivity

WSB-NLU

Nowy Sącz

Monografie naukowe WSB-NLU

R. Cibor. (2025). „JA" i Osobista Sztuczna Inteligencja. Odzwierciedlenie, symbioza i granice podmiotowości.

REDAKCJA I KOMITET WYDAWNICZY

https://wydawnictwo.clouda.edu.pl/

RECENZENCI

……

OPRACOWANIE REDAKCYJNE I KOREKTA JĘZYKOWA

……..

OPRACOWANIE GRAFICZNE

……

Wydawnictwo WSB-NLU w Nowym Sączu

https://wydawnictwo.clouda.edu.pl/ e-mail: wydawnictwo@wsb-nlu.edu.pl

DOI: 10.66935/978-83-65926-24-1

ISBN 978-83-65926-23-4

eISBN 978-83-65926-24-1

© 2025 Ryszard Cibor. Publikacja udostępniona na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa – Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0).

Treść licencji dostępna jest pod adresem: https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.pl
Wydawca: Wyższa Szkoła Biznesu - National Louis University w Nowym Sączu.
Użytkownikom wolno kopiować, rozpowszechniać, wykonywać, adaptować i wykorzystywać utwór, także komercyjnie, pod warunkiem wskazania autorów oraz udostępniania utworów zależnych na tej samej licencji.

SPIS TREŚCI / TABLE OF CONTENTS

Spis treści

Prolog koncepcyjny. PAI — projekt 7

1. Czym PAI jest — i czym nie jest 8
2. Architektura PAI — prywatność jako fundament 9
3. Cztery funkcje PAI w życiu użytkownika 10
4. PAI a istniejące narzędzia — czym się różni 13
5. Wymiar pośmiertny — non omnis moriar 13
6. Etyczne ramy koncepcji — co PAI gwarantuje 14
7. Książka jako mapa do PAI 15

Rozdział 1. Anatomia „Ja” 21

1. William James i odkrycie wielości Ja 21
2. Jung: Ja, Ego i Jaźń — mapa wewnętrzna 22
3. Kohut i self — potrzeba lustra 23
4. Tischner: Ja dramatyczne i przestrzeń spotkania 24
5. Ricœur i narracyjna tożsamość — Ja jako opowieść 25
6. Kępiński: metabolizm informacyjny i granica Ja 26
7. Ja jako konstrukt relacyjny — synteza 27

Rozdział 2. Wyłanianie się Ja 28

1. Mózg jako narząd społeczny — hipoteza Dunbara 29
2. Teoria umysłu — kiedy Ja odkryło inne Ja 30
3. Język — przełom konstytuujący Ja narracyjne 31
4. Rytuał, mit i ognisko — pierwotne systemy kształtowania Ja 32
5. Pismo, druk, sieć — kolejne rewolucje w infrastrukturze podmiotowości 33
6. Co PAI zmienia w ewolucyjnej infrastrukturze Ja 34
7. Projekcja ewolucyjna — co może się wyłaniać 35

8. Ciągłość ewolucyjna — Ja jako projekt niedokończony 36

Rozdział 3. Sokratejskie zwierciadło 37

1. Maieutyka jako filozofia konfrontacji 38

2. Co to znaczy pytać naprawdę 38

3. Lustro afirmujące — psychologia komory echa 39

4. Sokratejskie PAI — czy to możliwe? 40

5. Aporia jako dar — psychologia niewiedzenia 41

6. Paradoks sokratejski w relacji człowiek — PAI 42

Rozdział 4. Mechanizm lustra 43

1. Czym jest lustro psychologiczne 44

2. Trzy typy lustra — typologia kliniczna 44

3. Projekcja — gdy lustro pokazuje to, czego nie ma 45

4. Efekt Galatei w relacji z PAI 46

5. Złudzenie przejrzystości — gdy lustra stają się niewidzialne 47

6. Odzwierciedlenie terapeutyczne a odzwierciedlenie algorytmiczne 48

7. Powidok Ja — ślad, który nie jest kopią 49

8. Kiedy lustro staje się więzieniem 49

9. Warunki zdrowego odzwierciedlenia 49

Rozdział 5. Symbioza 51

1. Początki pojęcia — de Bary i rewolucja biologiczna 51

2. Margulis i endosymbioza — rewolucja wewnątrz 52

3. Trzy typy symbiozy — typologia i jej zastosowanie 53

4. Symbioza a inne formy współistnienia — rozróżnienia konieczne 54

5. Symbioza w psychologii — od Mahlera do współzależności 55

6. Symbioza i różnica — warunek wymiany 56

7. Koewolucja — jak partnerzy zmieniają się nawzajem 56

8. Warunki mutualistycznej symbiozy z PAI — synteza.....57

Rozdział 6. Transformacja narracyjna self.....59

1. Ricœur: opowiadanie siebie jako warunek istnienia.....60

2. Trzy fazy transformacji narracyjnej.....60

3. Język jako tworzywo Ja — Wygotski i eksternalizacja myśli.....61

4. Autobiografia jako praktyka — PAI i pisanie siebie.....62

5. Przepisywanie przeszłości — możliwość i granice.....63

6. Wielogłosowość narracyjna — PAI i wewnętrzne partie głosu.....64

7. Pamięć narracyjna a złudzenie autentyczności.....65

8. Warunki transformacyjnej, a nie iluzorycznej narracji.....66

Rozdział 7. Granice „Ja” 67

1. Granica „Ja” — pojęcie kliniczne i filozoficzne.....68

2. Rozszerzone Ja — Belk i technologia jako inkorporacja.....69

3. Transparentyzacja PAI — gdy narzędzie staje się myślą.....70

4. Dyfuzja tożsamości a symbioza — kliniczne rozróżnienie.....71

5. Uzależnienie od odzwierciedlenia — gdy granica wymaga zewnętrznego podtrzymania.....72

6. Granice poznawcze — wykorzystanie zasobów zewnętrznych (outsourcing) myślenia.....73

7. Granica a intymność — co się dzieje, gdy PAI wie za dużo.....74

8. Ochrona granicy — praktyka i postawa.....74

Rozdział 8. Homo symbioticus.....76

1. Człowiek jako istota symbiotyczna — prehistoria pojęcia.....76

2. Homo faber, Homo sapiens, Homo narrans — i co dalej.....77

3. Sloterdijk: ćwiczenie i antropotechnika.....78

4. Haraway i cyborg — granica między organizmem a maszyną.....79

5. Stiegler: retencja tertia i pamięć zewnętrzna 80
6. Nowe podatności Homo symbioticus 81
7. Nowe zdolności Homo symbioticus 82
8. Homo symbioticus a pytanie o człowieczeństwo 82
Rozdział 9. Etyka „Ja" w epoce PAI 84
1. Autonomia — Kant i jego granice 84
2. Harry Frankfurt (1971) i wolicjonalna konieczność 85
3. Epistemic cowardice — tchórzostwo poznawcze jako etyczna patologia 86
4. Autentyczność — Sartre, Heidegger i pytanie o własny projekt 87
5. Odpowiedzialność bez sprawcy — nowy problem etyczny 88
6. Troska o siebie jako praktyka etyczna — Hadot i Foucault 89
7. Etyka granic — czego nie delegować nigdy 90
8. Ku etyce symbiozy — trzy zasady 91
Rozdział 10. Ku symbiozie dojrzałej 92
1. Czym jest dojrzała symbioza — definicja wstępna 93
2. Rogers i warunki wzrostu — przełożenie na relację z PAI 93
3. Frankl i sens — czego PAI nie może dać 94
4. Model dojrzałej symbiozy — sześć wymiarów 95
5. Implikacje dla psychoterapeutów i coachów 96
6. Implikacje dla pedagogiki i edukacji 97
7. Powrót do początku — gnothi seauton w epoce PAI 98
Rozdział 11. PAI a dialogowe funkcje Ja 99
1. „Dialogowe Ja" — teoria i jej rdzeń 99
2. PAI jako nowa pozycja „Ja" czy zewnętrzny rozmówca? 100
3. Siedem funkcji wewnętrznych dialogów a relacja z PAI 101
4. Dialogi temporalne i PAI jako archiwum pozycji „Ja" 103

5. Kiedy dialog z PAI jest adaptacyjny — a kiedy nie.....104
6. Metapozycja „Ja” wobec PAI.....106
7. PAI a wewnętrzny krytyk — specyficzny przypadek.....106
8. Implikacje dla psychoterapii i samorozwoju.....107
Zakończenie.....109
List do Homo symbioticus — zamknięcie.....109
Granice koncepcji PAI — pytania otwarte.....110
Zamiast zakończenia — sześć pytań dla przyszłych badaczy.....115
Bibliografia.....115